

SVÄRFARSDRÖMMEN

En uppriktig bekännelse

Juni 2020

Alf

Jag förstod inte då
hur alldeles ensam
jag verkligen var
vid de tillfällena

Efter mer än ett halvsekel har jag förstått att den ensamhet jag kände i vissa situationer vid den tiden till stor del berodde på att jag inte hade någon svärfar. Jag kom från en vanlig familj, med mor och far och deras barn och nu hade jag en egen familj i samma mönster. Min fru hade minsann både svärmor och svärfar. Jag hade tre svärmödrar och ingen svärfar. Det var orättvist.

Genom alla tider har det skämtats om mäns svärmödrar som lägger sig i och vill påverka. Svärmorsbesök har skildrats som något att frukta i stället för att välkomna. En svärmor kunde vända upp och ner på hemtrevligheten så till den grad att mäns knäveck började darra flera veckor före svärmoderns nedslag i det idylliska hemmet. Tänk bara på *Kronblom & Malin* och *August & Lotta*. Så mycket elände svärmödrarna ställde till med för herrar seriefigurer.

Jag kan inte minnas att jag en enda gång talade i enrum med min svärmor. Hon var alltid del av en grupp om tre personer. Dessa tre: HSB A, HSB B och HSB C var oskiljaktiga. Alla tre var sjuksköterskor, med prefixet "över", när jag lärde känna dem. De bodde i samma lägenhet, där de hade var sitt sovrum, så de sov väl inte tillsammans, i alla fall inte på 1960- talet. För övrigt delade de på allt. De hade haft sina privatliv i Stockholm (Johanneshov) och sina yrkesliv på Stureby vårdhem. I början

av sextioalet flyttade de såväl det privata som det yrkesmässig till Katrineholm. De förestod var sin avdelning på Kullbergiska sjukhuset.

HSB A – hon som bestämde, HSB B – hon som också bestämde (fast i mindre utsträckning) och HSB C – hon som bejakade, var den grupp jag hade att hantera. Det var HSB B som formellt var min svärmor, men hon var så intimt sammanlänkad med de båda andra att hennes egenskaper inte gick att urskilja. Hon var en generös människa. När vi köpte radhus i Rönninge i slutet av sextioalet öppnade hon utan att tveka sitt konto på banken. Sådant glömmar aldrig en svärson. Hon ville vår familj väl och det ville även de båda som hon delade allting med. De tre från Katrineholm kom då och då på besök till Kallhäll och senare Rönninge och dessa avlöpte i regel väl, liksom våra återbesök i deras stad och på deras lantställe.

Jag skrev att besöken avlöpte väl, vilket bör förtydligas med att så blev fallet, tack vare att jag (vi) lät dem leva ut sina lustar att ogenerat möblera om rummen och flytta saker som var i vägen för deras verksamheter med virkning och stickning och annat. Såg jag fram emot deras besök? Ja, faktiskt. Det var kul att de ville komma men det kändes skönt när de åkt och möblerna blivit återplacerade på sina rätta ställen. Min poäng är: till mig kom svärmor i en grupp om tre, en grupp som var så gediget sammanfogad att de enskilda individerna var svåra att hitta. De talade visserligen med tre tungor, ofta samtidigt – men de var *en* röst som berömde och fördömde samma saker.

Tänk om jag hade haft förmånen att ha en svärfar! Jag inser att jag tar en risk genom att kalla det en *förmån*. Om en viss svärdotter och en viss svärson läser detta, kan det ju tänkas att de stannar upp, väger sina tankar på guldväg och filosoferar: *förmån bör ställas mot nackdel, gott bör ställas*

mot sånt som smakar mindre bra, positivt bör ställas mot negativt och glädje bör vägas mot sorg. Fast jag är ingen tankeläsare, så jag fortsätter, som om ingenting hänt.

Kan tre svärmödrar väga upp avsaknaden av en svärfar? Numerärt, matematiskt: absolut. Men i praktiken: absolut inte! Snarare tvärt om – och jag ska inte fördjupa mig ytterligare i den formuleringen.

- God dag på dig. Det är din svärfar som ringer. Hur mår du? Har du funderat något mera på det vi talade om förra gången?
- God dag, käre svärfar. Vad roligt att du ringer, Jag satt just och tänkte på dig och din idé om den där aktiviteten. Den är lika briljant som omöjlig att genomföra.
- Jo, jag tackar. Omöjlig att genomföra, hur så?
- Den kräver att folk tänker och tankeverksamhet är bristvara i vår tid.
- Det ligger något i vad du säger men det handlar om att väcka intresse, att få folk att vakna.
- Med förlov! Svärfar har väl inte hamnat i kretsen kring Jehovas vittnen?
- Ha, ha, ha. Nej, du. Var inte orolig. Någon måtta får det vara. Vi får fundera vidare. Något annat nytt?
- Ja. Jag har bytt jobb. Har fått eget tjänsterum, eget skrivbord, egen telefon.
- Det var roligt att höra. Det är du värd. Då får du troligen mer betalt också?
- Tyvärr inte. Man kan inte få allt. Du själv, har du fått löneförhöjning på sistone?

- Tvärtom, unge man. Men vi har så vi reder oss. Här mår alla bra. Ni också?
- Ja, tack. Vi mår som vi förtjänar. Tack för att du ringde!
- Tack själv! Adjö med dig.
- Adjö, adjö!

Så där skulle jag velat att det var. Samtal mellan två män, två generationer. När jag träffade svärmors- gruppen var jag mycket ensam i mansrollen. Visserligen var HSB A ganska manhaftig men hon var också kvinna och kvinnor håller ihop. Oftast var det fyra kvinnor i relation till en man och två barn och alla samtal och alla aktiviteter skedde på kvinnors villkor.

Det hände att det närvarade en familj, ungefär jämnårig med min. Då var vi två män och fem kvinnor. Den mannens och mina värderingar var emellertid så väsensskilda att hans närvaro var mera en belastning än ett stöd.

När svärmorsgruppen var på hemmaplan fanns där inte sällan- samtidigt - kollegor (kvinnliga) och släktingar (främst till HSB A). Då kunde det hända att jag var ensam man med fem- sex kvinnor att hantera rent socialt. Ingen var så intresserad av mig eller mina synpunkter. Jag satt där som lyssnare. Ibland kunde jag kanske flika in ett och annat, helst med lite knorr men knorrarna passerade i regel obemärkta.

Det var ett riktigt lyft – ute på deras sommarställe i Strömkärr – när sällskapet, under inflytande av ett och annat glas rött eller vitt vin, brast ut i spontan sång. Då kunde jag vara delaktig och bidra med en manlig stämning. Jag minns med välbehag att Gunnar Wennerbergs ”Här är gudagott att vara” förekom vid sådana enstaka tillfällen. Då var stämningen god

även om stämmorna avvek en del från det Wennerberg tänkt i sina Gluntarne- noter.

Här är gudagott att vara,
o, vad livet dock är skönt!
Hör vad fröjd från fåglars skara,
se, vad gräset lyser grönt!
Humlan surrar, fjäriln prålar,
lärkan slår i skyn sin drill,
och ur nektarfyllda skålar
dricka oss små blommor till.

Samtalen var, som jag redan sagt, på deras villkor och jag kände mig rätt åsidosatt. Där fanns ingen svärfar som kunde ta mig med till sitt eget rum och bjuda (bara) mig på ett litet glas konjak och prata med mig om lite större saker än släktingars framgångar och tillkortkommanden. Nu vill jag emellertid vara mycket tydlig med att jag inte ett ögonblick trott, numera tror, att svärmorsgruppen gjorde något uppsåtligt fel. Tvärtom var alla tre synnerligen gästfria och välmenande. Man kände sig både välkommen och omtyckt. Verkligen!

Var det ändå lite synd om mig? Nej, det var det inte. Det har aldrig varit synd om mig, inte ens i mina svåraste stunder av fysisk smärta på grund av en klen rygg. Jag har varit lyckligt lottad i hela mitt liv. Jag visste att jag skulle bli utan svärfar. Jag valde att vara utan svärfar. Här har jag beskrivit vad jag inte visste då: att en äkta hederlig svärfar är något att sakna. Det är en känsla: min egna, uppriktiga känsla.

Min svärfar och jag kunde haft egna samtal, utan fruntimmers inblandning, så som jag skissade tidigare. Vi kunde gjort saker tillsammans som intresserar män i allmänhet. Vi kunde spelat schack i stället för Fia med Knuff. Vi kunde spelat poker i stället för Vändåtta. Vi kunde avstått från att spela poker. Vi kunde i stället ha gått på krogen och ätit middag, bara han och

jag. Vi kunde ha gått på bio och tittat på en film, olämplig för kvinnor. Jag tänker verkligen inte porrfilm. Jag tänker kvalitet, men tänker inte ge något exempel på filmtitel.

Vi kunde rott ut på sjön i hans eka och metat vid något abborrgrund, om han hade tyckt att det var kul. Jag kunde antytt att jag älskade att meta, trots att det var det tråkigaste jag visste. Vi kunde ha brytt oss om varandra. Vi kunde haft diskussioner om alla möjliga ämnen som intresserade någon av oss eller båda. Vi kunde ha diskuterat politik, på djupet och inte bara ytligt. Vi kunde ha råkat i luven på varandra, höjt våra röster och kallat varandra föga fina saker. Vi kunde sedan ha förlåtit varandra, eftersom vi i grunden respekterade varandra som människor.

Vi kunde känt samhörighet, inte för att vi blivit släkt med varandra, men väl för att vi funnit varandra på ett plan, där bara människor av samma kön kan vara delaktiga. Om vi hade haft gemensamma grundläggande värderingar skulle det underlättat vår samvaro. Men värderingar är inte livslånga. Vi kunde påverkat varandra i rätt riktning, mot det som han tyckte var rätt riktning och det jag tyckte var rätt riktning. Vi kunde kompromissat och gått vidare. Vi kunde utvecklat varandra åt rätt håll.

Jag kunde ha sagt till min svärfar:

- Jag gillar dig för den du är!

Min svärfar kunde ha sagt till mig:

- Du är min bästa måg, du!

Jag skulle då förstått att han sa så till alla mågar (om han hade flera) men det var likväl ett erkännande. Jag dög.

Vi kunde ha lärt känna varandra. Vi kunde ha varit stolta tillsammans. Stolta över att vara vanliga, hyggliga män. Ha män!

Den som läst ett endaste uns av bitterhet i texten har läst fel. Det har blivit en egoistisk framställning och det var meningen. Jag har formulerat min känsla om en saknad svärfar. Det är bara jag som kan det i detta. mitt enskilda fall.

Nu är det gjort och kan inte göras ogjort.

Mariestad den 13 juni 2020 / Alf

En känd måg och hans svärfar.
Svärfarsdröm?

PS

TRE SATSER – VÄLJ EN ELLER ALLA TRE

CONTRARIA CONTRARIIS CURANTUR

Motsatser botas av sina motsatser.

LUPUS NON MORDET LUPUM

En varg biter inte en varg.

FIDE, SED QUI, VIDE

Lita på, men ta reda på vem.

DS